

KABAK KEMANE İÇİN POZİSYON DEĞİŞTİRME ÖNERİLERİ

Position Changing Suggestions for Kabak Kemane

Özgür ÇELİK*

ÖZ

Kabak kemane günümüzde daha çok birinci pozisyonda icra edilen bir çalgıdır ve çalgının ses genişliği en az iki buçuk oktava kadar çıkabiliyor olsa da, özellikle halk müziği örneklerinin icrasında en tiz perdenin oktav La perdesine kadar kullanıldığı görülmektedir. Bu perde, birinci pozisyonda kabak kemanenin birinci teli olan Re telinde 4 numaralı parmakla seslendirilmektedir. Si bemol perdesi oktav La perdesinin hemen altında yer aldığı için bu perdeyi, birinci pozisyonda 4 numaralı parmakla seslendirmek mümkündür ve zaman zaman bu perdenin bu şekilde basıldığı görülmektedir. Fakat, Si natürel, Sib2, Do ve Re perdelerinin Sib perdesine nazaran daha uzak olmasından dolayı pozisyon değişikliği yapılmadan bu perdeleri basmak imkansızdır. Halk müziği örneklerinde, oktavda yer alan Sİ natürel, Sib2 ve Do perdelerinin yer aldığı eserler ise icracılar tarafından pest taraftan icra edilmektedir. Özellikle çalgısal ve sözlü eserlerde bu tiz perdeler ikinci tel olan La teli üzerinden çalınmaktadır. Bu durum çalgının daha etkin kullanımında bir sorun olarak karşımıza çıkmakta ve bu yüzden gerek icracılara gerekse de konservatuvar öğrencilerine kabak kemane pozisyon değiştirme alışkanlığı kazandırılmamaktadır. Kabak kemane farklı pozisyon denemeleri zaman zaman bazı icracılar tarafından yapılıyor olsa da, onlar da her hangi bir halk müziği topluluğu içinde icra yaparken bu perdeleri pest taraftan icra etmektedir. Diğer taraftan kabak kemane pozisyon değişikliği ile ilgili egzersizlerin veya çalışmaların yer aldığı akademik çalışma bulunmamaktadır. Buradan hareketle bu makalemizde pozisyon değiştirerek, 1. pozisyondan 4. pozisyona geçiş yapılarak tiz tarafta yer alan natürel Si, Sib2, Do ve Re perdelerinin icra edilmesiyle ilgili 12 adet egzersiz önerilmiştir. Bu egzersizlerden sonra da pozisyon değişikliği yapılarak icra edilecek olan bir esere yer verilmiştir. Böylece kabak kemanenin icra seviyesine bir katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kabak Kemane, müzik aleti, geleneksel Türk halk müziği, pozisyon değiştirme, egzersiz

ABSTRACT

Today, *kabak kemane* is an instrument which is mostly performed in the first position. Although the range of the instrument can reach at least two and a half octaves, it is seen that the highest pitch is used up to the octave La (A) especially in the performance of folk music instances. This pitch is performed in the first position on Re string which is the first string of kabak kemane with finger 4. Since the Si flat (B flat) is located just below the octave La (A) pitch, it is possible to perform this pitch with finger 4 in the first position and it is seen that this pitch is pressed in this way from time to time. Yet, since Si (B), *Sib2* (B flat 2), Do (C) and Re (D) pitches are more distant compared to Sib2 pitch, it is impossible to press these pitches without changing position. In the examples of folk music, the works containing Si, Sib2 and Do pitches in the octave are performed from the low pitches by the performers. Especially in instrumental and vocal works, these high pitches are played on La string which is the second string. This situation is a problem in the more effective use of the instrument and therefore neither performers nor conservatory students can get accustomed to this use. Although different position trials are made by some performers from time to time in kabak kemane, they perform these pitches from the low pitches while performing in any folk music ensemble, too. On the other hand, there are no academic studies involving exercises or studies about position changing on kabak kemane. Starting from this point of view, 12 exercises related to the performance of Si, Sib2, Do and Re pitches on the high pitches by changing position from the first to fourth position will be proposed in this article. After these exercises, a musical work that will be performed by changing position will be included, too. Thus, a contribution will be tried to make to the performance level of kabak kemane.

Keywords: Kabak kemane, instrument, traditional folk music, position change, exercises

Araştırma Makalesi - Geliş Tarihi/Received Date: 19.11.2019 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 10.12.2019

*Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Dr, Ege Üniversitesi, Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı, Öğretim Görevlisi.
ozgur.celik@ege.edu.tr

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0885-8821>

Atıf/Citation: Çelik, Ö. (2019) Kabak Kemane İçin Pozisyon Değiştirme Önerileri *Eurasian Journal of Music and Dance*, (15), 105-116

Extended Abstract

Musical instruments are formed based on geographical, social and economic situations of the society, so they reflect cultural characteristics of the society in which they are performed. *Kabak kemane* is one of the bowed musical instruments representing Turkish culture as well. It is widely accepted that kabak kemane is originally performed in Central Asia, and since then, kabak kemane has been reformed based on social needs in Anatolia region. Nowadays, kabak kemane, one of the musical instruments that has an essential role in Turkish folk music, has many instrument makers and local performers as well as professional musicians in TRT and ministry of culture choirs and conservatoires. These are proofs of kabak kemane's importance in Turkish folk instruments. Kabak kemane is one of the bowed string instruments performed in traditional Turkish folk music. By 1950's, it had been mostly played by nomadic villagers living in mountain villages located in western Anatolia. From 1950's, kabak kemane has been performed by the musicians of "The Community of Music and Voices From Turkey". By this means, it has been started to appear on radio and television broadcasts. Kabak kemane has become a national instrument because it was carried from rural area to urban through the performances of "The Community of Music and Voices From Turkey" on the audiovisual media. Today, kabak kemane is an instrument which is mostly performed in the first position. Although the range of the instrument can reach at least two and a half octaves, it is seen that the highest pitch is used up to the octave La pitch especially in the performance of folk music instances. This pitch is performed in the first position on Re string which is the first string of kabak kemane with finger 4. Since B flat is located just below the octave La, it is possible to perform this pitch with finger 4 in the first position and it is seen that this pitch is pressed in this way from time to time. Yet, since Si, Sib2, Do and Re pitches are more distant compared to B Flat, it is impossible to press these pitches without changing position. In the examples of folk music, the works containing Si, Sib2 and Do pitches in the octave are performed from the low pitches by the performers. Especially in instrumental and verbal works, these high pitches are played on La string which is the second string. This situation is a problem in the more effective use of the instrument and therefore neither performers nor conservatory students can get accustomed to this use. Although different position trials are made by some performers from time to time in kabak kemane, they perform these pitches from the low pitches while performing in any folk music ensemble, too. On the other hand, there are no academic studies involving exercises or studies about position changing on kabak kemane. Starting from this point of view, 12 exercises related to the performance of Si, Sib2, Do and Re pitches on the high pitches by changing position from the first to fourth position will be proposed in this article. After these exercises, a musical work that will be performed by changing position will be included, too. Thus, a contribution will be tried to make to the performance level of kabak kemane. In this study, transition exercises to the fourth position were prepared to expand the sound field of the kabak kemane. With these exercises, the Si, Sib2, Do and Re pitches in the octave were performed and thus the sound field of the kabak kemane example, it was tried to perform the same pitches on different wires in the fourth position. Although some of the performers have used these position changes to date, it is seen that the instrument is mostly played in the first position. On the other hand, due to the lack of resources and examples of these position changes, different position studies are rarely performed in conservatories. The 12 exercises we recommend in this study are only the beginning to complete this lack of resources. Of course, with this change of position, this mode of execution can be promoted and practiced in almost any work. With the expansion and development of different positions in the kabak kemane, the instrument will be used more effectively.

Kabak Kemane

Kabak kemane 1950’li yıllara kadar daha çok Batı Anadolu’daki dağ köylerinde yaşayan Yörükler tarafından tanınan ve icra edilen bir çalgıyken, daha sonraki yıllarda TRT sayesinde ulusal alanda tanınan, köy ortamından kent ortamına taşınan ve diğer bölgelerde icra edilen bir çalgı haline dönüşmüştür. Özellikle bu dönüşüm, çalgının yerelden ulusala taşınmasını sağlamış ve böylece çalgının şekil ve yapı özellikleri, icra ortamları ve de repertuarı değişmiş ve gelişmiştir (Çelik, 2017, s. 155-166). Bu noktada kabak kemanenin yerelde nasıl ve ne şekilde icra edildiğini tespit etmek için yapmış olduğumuz alan araştırmalarında, çalgının yereldeki repertuarının bir oktavı geçmeyen ve hatta çoğunlukla La-Mi aralığında seyreden eserlerden oluştuğunu tespit ettik. Yapmış olduğumuz alan araştırmalarında kabak kemanede pozisyon kullanımının profesyonel icracılar gibi yerel icracılar tarafından da kullanılmadığı görülmüştür (Çelik, 2018, s. 191-266). Bundaki en temel neden ise bu yerel icracıların repertuarlarının bir oktav içinde seyreden eserlerden oluşması ve bu sebeple pozisyon değişikliği ihtiyacının olmamasıdır. Kabak kemanenin TRT kurumunda icra edilmeye başlamasıyla birlikte çalgının repertuarı genişlemiş ve farklı yörelerin türkülerinde de kullanılabilir hale gelmiştir. Fakat, özellikle çalgının tiz frekanslı olması ve icracıların farklı pozisyonlarda çalma alışkanlıklarının olmaması gibi nedenlerden dolayı, kabak kemanenin farklı pozisyonlarda icra edilmesi alışkanlığı günümüzde yok denecek kadar azdır. Bu sebepten dolayı, kabak kemanenin ses sahasının genişletmek ve de en önemlisi çalgının teknik kapasitesini arttırmak için bu çalışmamızda bazı egzersizler hazırlanmıştır. Bu egzersizlere geçmeden önce ilk olarak kabak kemane icrasında kullanılan parmaklar ve bu parmakların nota yazımında hangi numaralarla gösterileceği belirtilecek, daha sonra da nota üzerinde pozisyon değişikliklerinin ve tellerin hangi sayısal ifadelerle gösterileceği anlatılacaktır.

Nota Üzerindeki Sayısal İfadeler

Bu egzersizler hazırlanırken keman çalgısındaki pozisyon değiştirme çalışmalarıyla ilgili olarak bazı keman metotları da incelenmiştir. Özellikle bu incelemeler, nota yazımında ne tür bir terminoloji ve işaretlemeler kullanıldığını öğrenmek ve bunların kabak kemane için nasıl ve ne şekilde kullanılabileceği hakkında bilgi alabilmek için yapılmıştır (Sevcik, 1905, s. 1-13, Suzuki, 1978, s. 10-23). Gerek parmak numaraları, gerekse pozisyon değiştirirken nota üzerinde gösterilen işaretlemeler, numaralandırmalar ve yayın çekme ve itme hareketlerinin ifade eden şekiller, uluslararası geçerliliği olan bu kitaplara göre yapılmıştır. Fakat, bilindiği üzere keman akordu kabak kemaneden farklıdır. Keman akordu birinci telden itibaren Mi-La-Re-Sol şeklinde yapılırken, kabak kemane akordu birinci telden itibaren Re-La-Re-La şeklindedir.¹ Bu akort farklılığından dolayı kemandaki ve kabak kemanedeki pozisyon değişiklikleri ve bununla ilgili egzersizler farklılık gösterebilmektedir. Diğer taraftan Türk halk müziğinin repertuarı ve bu eserler içinde yer alan ve pozisyon değiştirmemizi gerektiren motifler de kabak kemaneye özel bir pozisyon değiştirme egzersizlerini yazmayı zorunlu kılmıştır.

¹ Kabak kemane için notalar sol anahtar ile yazılır ve yazılışından bir ton veya bir buçuk ton yukarıdan seslendirilir. Çalgının dört teli porte üzerinde en ince tel olan birinci telden itibaren “Re”, “La”, “Re”, “La” şeklinde yazılırken, “Mi (E5)”, “Si (B4)”, “Mi (E4)”, “Si (B3)” veya “Fa (F5)”, “Do (C5)”, “Fa (F4)”, “Do (C4)” şeklinde akortlanır. Parantez içinde yazılan harfler Si, Mi veya Fa ve Do seslerinin harf olarak karşılıklarını ifade ederken, sayılar ise kabak kemanenin tellerinin hangi oktavda akortlanacağını ifade etmektedir.

Kabak kemanenin icrasında dört parmak kullanılmaktadır. Bunlar işaret parmağı, orta parmak, yüzük parmağı ve serçe parmağıdır. Bu parmaklar, nota yazımında şu numaralar ile gösterilmiştir;

“1” İşaret parmağı;

“2” Orta parmak;

“3” Yüzük parmağı;

“4” Serçe parmağı;

Boş teller ise “0” rakamları ile gösterilmiştir. Parmak numaraları, porte üzerinde notaların üst kısmına yazılmıştır. Diğer taraftan pozisyon değişiklikleri de notaların alt kısmına yazılmıştır. Birinci pozisyon için notanın altına “1”, dördüncü pozisyona geçiş yapılacağı zaman ise hangi notadan itibaren yapılacaksa o notanın altına “4” yazılmıştır. Kabak kemane için yazılmış olan egzersizlerde nota üzerinde göreceğiniz bir diğer sayısal ifade ise tel numaralıdır. Hangi notanın, hangi tel üzerinde çalınacağını belirten tel numaraları roma rakamıyla nota altında şu şekilde gösterilmiştir:

Kabak kemanenin en ince teli olan birinci telimiz Re teli; **I**

İkinci tel olan La teli; **II**

Üçüncü tel olan Re teli; **III**

Dördüncü tel olan La teli; **IV**

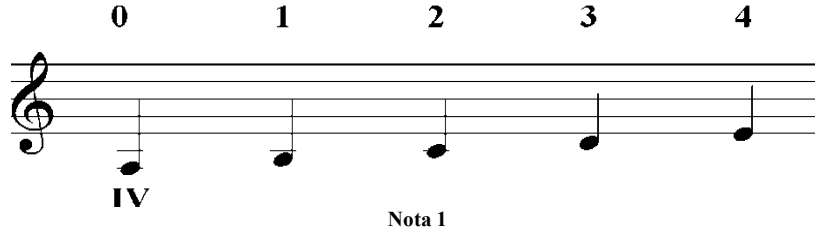
Kabak Kemane Telleri Üzerinde Yer Alan Perdeler

Kabak kemane, iki oktav ses genişliğine sahiptir. Ancak, çalgının icra kapasitesinin artmasıyla birlikte, zaman zaman iki buçuk oktav, hatta üç oktava kadar çalgının kullanılabilmesi mümkündür. Fakat günümüzde daha çok kabak kemane birinci pozisyon kullanıldığı için, kabak kemane klavyesi üzerinde en tiz perde oktav La perdesidir².

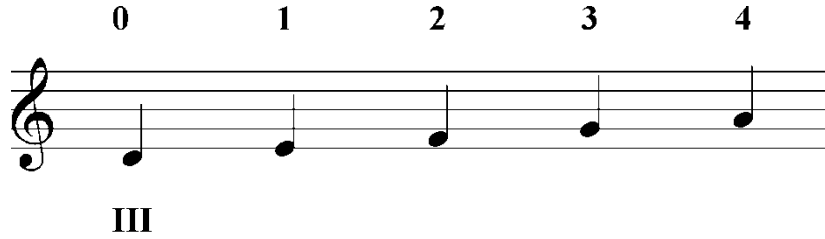
Kabak kemanenin en kalın teli olan dördüncü teli La teli olarak adlandırılmaktadır ve bu tel üzerinden çalmamız gerektiğinde, notaların veya perdelerin altına **IV** yazılmıştır. Eğer tel değişikliği yapılmayacaksa ve aynı tel üzerinden çalmamız gerekiyorsa başka bir tel numarası belirtilmemiştir. Aşağıda porte üzerinde gördüğümüz en pest tarafta yer alan notalar bu tel üzerinde icra edilmektedir. La notası boş telde seslendirildiği için 0 ile gösterilirken, Sib, Sib2 ve Si perdeleri 1 numaralı parmak olan işaret parmağıyla seslendirilmekte, Do ve Do# perdeleri ise 2 numaralı parmak olan orta parmak ile seslendirilmektedir ve bu numaralarla gösterilmiştir

² Türk halk müziği çalgıları içinde yer alan bağlama ve kabak kemane gibi çalgılar için notalar sol anahtarı ile yazılır ve yazılışından bir ton veya bir buçuk ton yukarıdan seslendirilir. Diğer bir ifadeyle örneğin uzun saplı bağlama çalgısında en alt tel La olarak adlandırılrsa da bu tel çoğunlukla Si veya Do seslerine akort edilir. Bundan dolayı halk müziği icrasında, porte üzerinde La olarak gördüğümüz nota aslında akort aletine göre Si veya Do'dur. Ayrıca Türk Halk Müziği'nde on yedili perde sistemi kullanılmaktadır ve komalı perdelerle sahiptir. Bu sebeplerden dolayı makalemizde porte üzerindeki notalar zaman zaman perde olarak da adlandırılacaktır.

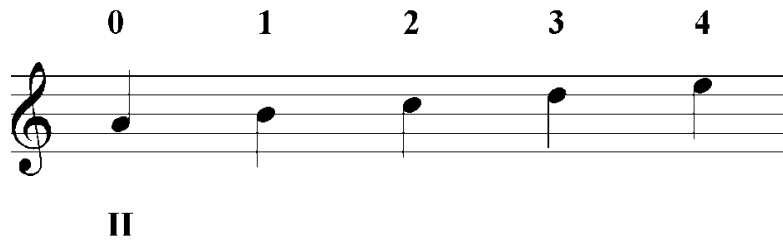
(Çelik, 2019, s. 59). Aynı tel üzerinden eğer istenirse Re perdesi 3 numaralı parmak, Mib ve Mi perdeleri ise 4 numaralı parmaklarla basılabilmektedir. Ama bu perdeler çoğunlukla üçüncü tel üzerinde icra edilmektedir³.

Üçüncü tel Re teli olarak adlandırılmaktadır ve bu tel üzerinden çalmamız gerektiğinde, notaların veya perdelerin altına **III** yazılmıştır. Aşağıda portede gördüğümüz notalar bu tel üzerinde icra edilmektedir. Re notası boş telde seslendirildiği için notanın üst kısmında **0** ile gösterilirken, Mib, Mib2 ve Mi perdeleri **1** numaralı parmak olan işaret parmağıyla seslendirilmekte, Fa ve Fa# perdeleri ise **2** numaralı parmak olan orta parmak ile seslendirilmektedir ve bu numaralarla gösterilmiştir. Aynı tel üzerinden eğer istenirse Sol perdesi **3** numaralı parmakla, Lab ve La perdeleri ise **4** numaralı parmakla icra edilmektedir. Ama bu perdeler çoğunlukla ikinci tel üzerinde icra edilmektedir.

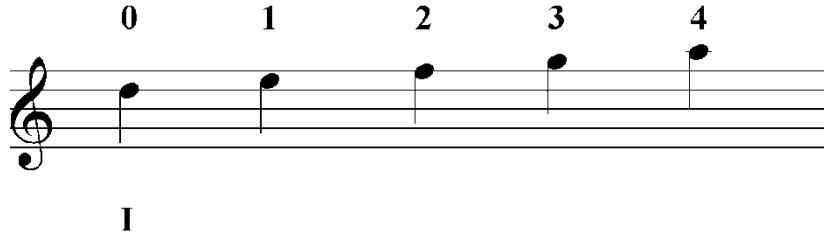

Kabak kemanenin ikinci teli La teli olarak adlandırılmaktadır ve bu tel üzerinden çalmamız gerektiğinde, notaların veya perdelerin altına **II** yazılmıştır. La teli boş tel olduğu için bu notanın altında **0** ile gösterilirken, Sib, Sib2 ve Si perdeleri **1** numaralı parmak olan işaret parmağıyla seslendirilmekte, Do ve Do# perdeleri ise **2** numaralı parmak olan orta parmak ile seslendirilmektedir ve bu numaralarla gösterilmiştir. Yine diğer kalın La telinde olduğu gibi eğer istenirse Re perdesi **3** numaralı parmak, Mib ve Mi perdeleri ise **4** numaralı parmaklarla basılabilmektedir. Ama bu perdeler çoğunlukla birinci tel üzerinde icra edilmektedir.

³ Daha anlaşılır olması için, parmak numaraları porte üzerinde sadece La-Si-Do-Re-Mi perdeleri üzerinde gösterilmiştir. Sib, Sib2 perdeleri natürel Si perdesi gibi 1 numaralı parmakla, Mib ve Mib2 perdeleri ise eğer IV numaralı tel ile icra edilecekse 4 numaralı parmakla icra edilecektir.

Kabak kemanenin en ince teli olan birinci teli Re teli olarak adlandırılmaktadır. Bu tel üzerinden çalmamız gerektiğinde, notaların veya perdelerin altına **I** yazılmıştır. Aşağıdaki portede gördüğümüz notalar bu tel üzerinde icra edilmektedir. Re notası boş telde seslendirildiği için notanın altında **0** ile gösterilirken, Mib, Mib2 ve Mi perdeleri **1** numaralı parmak olan işaret parmağıyla seslendirilmekte, Fa ve Fa# perdeleri ise **2** numaralı parmak olan orta parmak ile seslendirilmektedir ve bu numaralarla gösterilmiştir. Sol perdesi **3** numaralı parmak, Lab ve La perdeleri ise **4** numaralı parmakla icra edilmektedir.

Nota 4

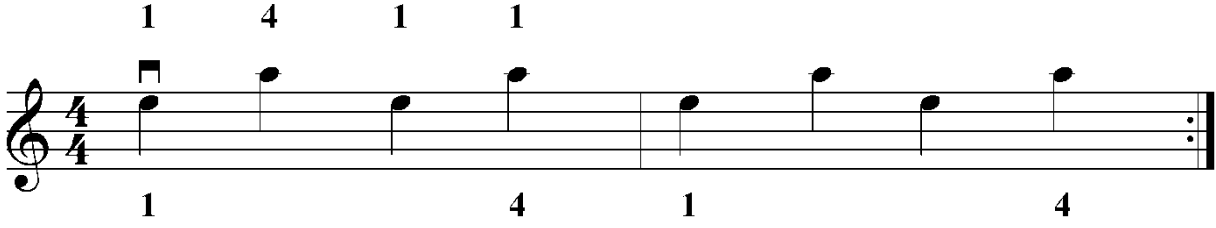
Gördüğünüz üzere eğer pozisyon değiştirmesek birinci pozisyonda kabak kemane klavyesi üzerindeki en tiz perde La perdesidir ve bu perde **4** numaralı parmak olan serçe parmağı ile basılmaktadır.

Kabak Kemanede Dördüncü Pozisyon ve Çeşitli Egzersizler

Yukarıda da bahsettiğimiz üzere oktav La perdesi **4** numaralı parmak ile icra edilmektedir. Kabak kemanede eğer oktav Si, Do ve Re perdelerini icra etmemiz gerekiyorsa bir pozisyon değişikliği yapmamız gerekmektedir. Eğer bu pozisyon değişikliğiyle **1** numaralı parmağın olan işaret parmağıyla oktav La perdesine basarsak, böylece bu pozisyonda oktav Si, Do ve Re perdelerini de rahatlıkla basabileceğimiz bir pozisyon elde etmiş oluruz⁴. Burada dikkat etmemiz gereken en önemli nokta, pozisyon değiştirirken sol elin birleşik halini bozmamaya ve **1** numaralı parmak ile baş parmağı aynı anda kaydırmamız gerektiğidir. **1** numaralı parmakla oktav La perdesine bastığımızda dördüncü pozisyona geçmiş oluruz ve bu pozisyon kabak kemane klavyesinde dördüncü pozisyon olarak adlandırılmıştır ve bu pozisyon değişikliği nota altında **4** şeklinde gösterilmiştir. Birinci pozisyon ise nota altında **1** şeklinde gösterilmiştir. Eğer bir pozisyon değişikliği yaptıysak ve aynı pozisyonda devam edeceksek başka bir işaretleme yapılmamıştır. Pozisyon değiştirmemiz gereken yerler yeniden nota altında belirtilmiştir.

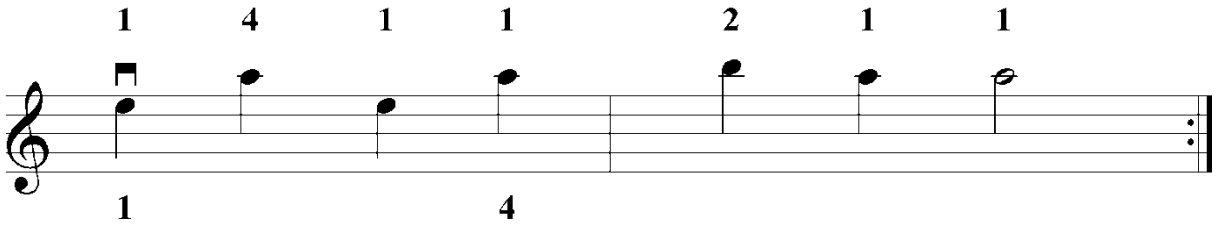
İlk egzersizimizde birinci pozisyonda Mi perdesine **1** numaralı parmakla basacağız, oktav La perdesini de **4** numaralı parmakla basacağız. Daha sonra pozisyon değişikliği yaparak oktav La perdesini **1** numaralı parmakla basacağız. Bu geçiş esnasında Mi perdesinden La perdesine **1** numaralı parmakla geçiş yaparken, parmağımızı kaldırıp La perdesine geçiş yapmamız ve bu perdeye basmamız gerekmektedir. La perdesinde pozisyon değişikliği yapmamız gerektiği zaman nota altına **4** yazılmıştır. Yeniden birinci pozisyona geçmemiz gerektiğinde ise nota altında **1** yazılmıştır.

⁴ Kabak kemanede pozisyon değişikliğini yapabilmek için birinci pozisyona hakim olmak gerekmektedir. Pozisyon çalışmalarını belli bir seviyeye ulaşmış öğrenciler veya icracılar uygulayabilir. Özgür Çelik'in Kabak Kemane 1 adlı metodunu tamamlamış öğrencilerin veya icracıların bu pozisyon çalışmalarını yapmalarını tavsiye ederiz.

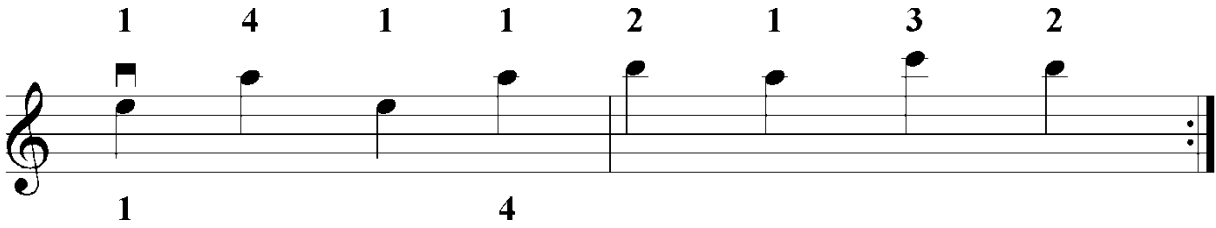
Nota 5

İkinci egzersimizde ise oktav Si perdesine basmaya çalışacağız. La perdesine geçiş yaptıktan sonra aynı pozisyonda kalıp Si perdesini 2 numaralı parmakla basacağız. Burada dikkat etmemiz gereken nokta Si perdesine basarken 1 numaralı parmakla bastığımız La perdesindeki parmağımızı kaldırmamız gerektir ki bundan sonraki bütün egzersizlerde de bu kurala uymamız gerekmektedir. Ayrıca, bütün egzersizlerde dönüş işaretinden sonra yeniden birinci pozisyona dönecektir.

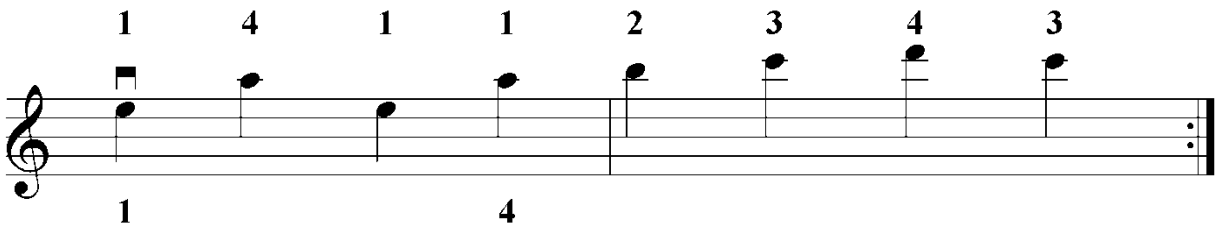
Nota 6

Üçüncü egzersimizde dördüncü pozisyona geçtikten sonra oktav Do perdesine basmayı çalışacağız. Do perdesi dördüncü pozisyonda 3 numaralı parmakla basılacaktır.

Nota 7

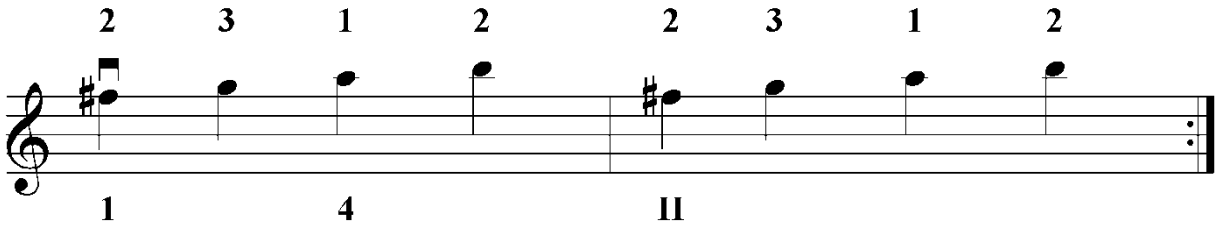
Dördüncü egzersizde Re perdesini basmaya çalışacağız. Re perdesi dördüncü pozisyonda 4 numaralı parmakla basılacaktır.

Nota 8

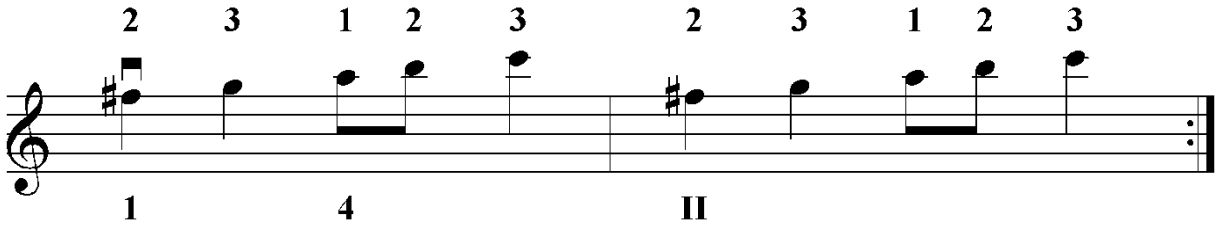

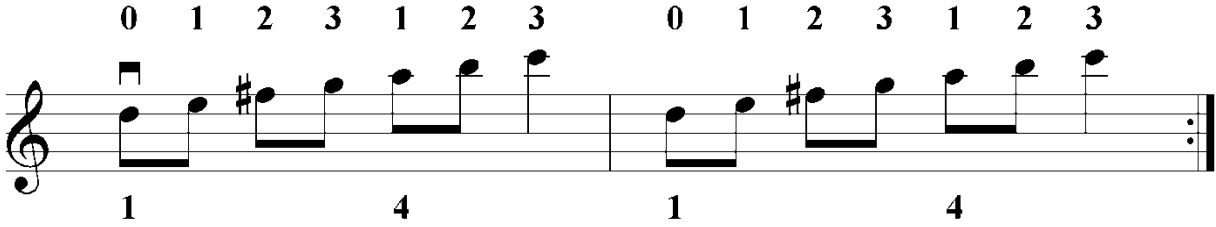
Nota 12

Dokuzuncu egzersizde Do perdesini de ekliyoruz ve dördüncü pozisyona geçildikten sonra Fa# perdesi La telinde basılacaktır.

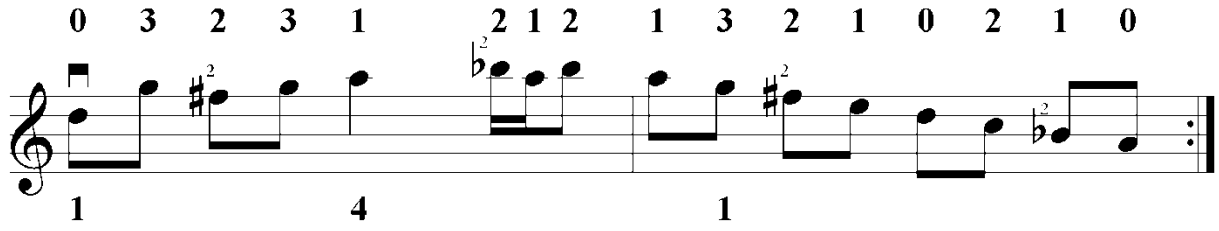
Nota 13

Onuncu egzersizde Türk halk müziği icrasında yine sıkça karşılaşılabileceğimiz bir motifi çalışacağız. Bu motifte, Re boş telinden oktav Do perdesine kadar sırasıyla yedi perdeyi birinci pozisyondan dördüncü pozisyona geçiş yaparak seslendireceğiz.

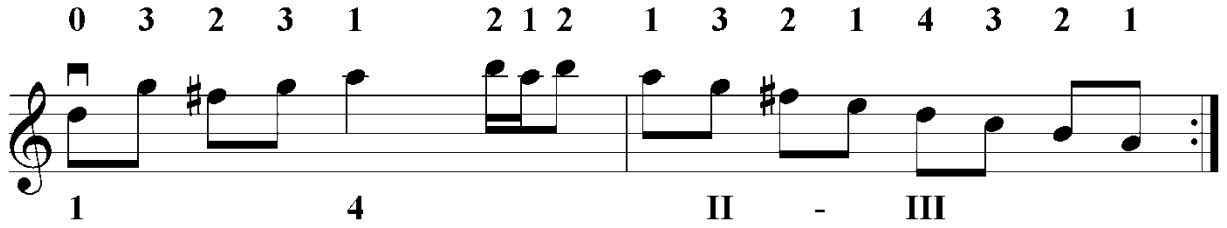

Nota 14

On birinci egzersizde Kerimoğlu türküsünün ilk motifine benzer bir çalışma yapacağız. Bu kısımda özellikle Fa#2 ve Sib2 perdelerine dikkat ediniz. Şu ana kadar Fa# ve Si natürel perdelerini basmıştık. Bu kısımda Türk halk müziğinde kullanılan komalı perdeleri basacağız. Dikkat etmemiz gereken bir diğer nokta ise, ikinci ölçüde Sol perdesinden itibaren yeniden birinci pozisyona dönmemiz gerektiğidir. Bu çalışmalarda özellikle her iki türlü icrayı da pekiştirmek amaçlanmıştır.

Nota 15

Nota 16

On ikinci ve son egzersizimizde aynı çalışmayı ikinci ve üçüncü tellere geçiş yaparak çalışacağız. Yukarıdaki egzersizde ikinci ölçüde yer alan Sol perdesinden itibaren yeniden birinci pozisyona dönülürken, aşağıda yer alan egzersizde ise Sol perdesinden itibaren dördüncü pozisyonda devam edilerek ikinci tele geçilecek, Re notasından itibaren ise üçüncü tele geçiş yapılarak bu tel üzerinde karar verilecektir. Sol notası altında yer alan **II** ve Re notası altında yer alan **III** işaretleri bunu göstermektedir.

Şu ana kadar uyguladığımız egzersizleri bir türkü üzerinde çalışacağız. Bunun için belirlediğimiz eser Kerimoğlu Zeybeği'dir. Kerimoğlu Zeybeği'nde en tiz perde Sib²'dir. Bu eser ve benzeri eserler daha önce de bahsettiğimiz üzere, genellikle kabak kemanede oktav değişikliği yapılarak pest taraftan icra edilir. Eserin ilk ölçüsü birinci pozisyonda ikinci, üçüncü ve dördüncü teller üzerinde çalındıktan sonra, oktav değişikliği yapılarak ikinci ölçüden itibaren birinci ve ikinci teller üzerinden çalınır. Biz bu çalışmayla birlikte ilk ölçüde birinci pozisyondan dördüncü pozisyona geçerek oktav değişikliği yapmadan seslendireceğiz ve eserin birinci ölçüsünü dördüncü pozisyonda, **I**, **II** ve **III** numaralı teller üzerinde seslendireceğiz ve bu şekilde kabak kemane klavyesi daha etkin bir şekilde kullanılmış olacaktır. Eserin ikinci ölçüsünden itibaren ise birinci pozisyona yeniden geçiş yapılacaktır ve eserin devamı birinci pozisyonda çalınacaktır.

KERİMOĞLU ZEYBEĞİ

Yöre: Muğla

Derleyen: Hamdi Özbay

♩ = 70

0 3 2 3 1 2 1 2 1 1 1 3 1 2 1 2 3 2 3 2 1 4 0 3 1 1 2 3 2 1 1

1 4 II III I

0

1

Nota 17

Sonuç

Bu çalışmamızda kabak kemanenin ses sahasını genişletmek için dördüncü pozisyona geçiş egzersizleri hazırlanmıştır. Bu egzersizlerle birlikte oktavda yer alan Si, Sib₂, Do ve Re perdelerinin de icrası sağlanmış ve böylece kabak kemanenin ses sahası dört ses daha arttırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu egzersizlerde ve Kerimoğlu Zeybeği örneğinde, aynı perdelerin dördüncü pozisyonda farklı teller üzerinden de icra edilebilmesi çalışılmıştır. Bugüne kadar bazı icracılar tarafından bu pozisyon değişiklikleri kullanılıyor olsa da çoğunlukla çalgının birinci pozisyonda çalındığı görülmektedir. Diğer taraftan bu pozisyon değişiklikleri ile ilgili kaynak ve örnek bulunmamasından dolayı, konservatuvarlarda da farklı pozisyon çalışmaları nadiren yapılmaktadır. Bu çalışmamızda önerdiğimiz 12 egzersiz bu kaynak eksikliğini tamamlamak için sadece bir başlangıçtır. Kuşkusuz bu pozisyon değişikliği ile birlikte bu icra şekli ilerletilebilecektir ve hemen hemen her eserde uygulanabilecektir. Kabak kemanede farklı pozisyon çalışmalarının genişletilmesiyle ve de gelişmesiyle birlikte, çalgı çok daha etkin bir şekilde kullanılmaya başlayacaktır.

Kaynakça/References

- Çelik, Ö. (2017). “Kitle İletişim Araçları Sayesinde Yerelden Ulusala Taşınan Bir Çalgı: Kabak Kemane”, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* 17/1 Yaz 2017, s. 155-166.
- Çelik, Ö. (2018). *Batı Anadolu'da Kabak Kemane ve İcra Geleneği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Bilimi Anabilim Dalı, İzmir.
- Çelik, Ö. (2019). *Kabak Kemane Metodu 1*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Sevcik, O. (1905). *Changes of Position and Preparatory Scale Studies Op.8*. New York: G. Schirmer.
- Suzuki, S. (1978). *Violin School Violin Part Volume 7*. Japan: Summy-Birchard.